

Vagy ÉN, VAGY én

A filozófus és a segédje

Kedd este, ahogy mindig, az Akadémiára siettem. Kit izgatnak olyan hétköznapi dolgok, mint a merev munkaidő, bevásárlás, vagy a sörmámoros kocsmalátogatások, amikor az ember mindezek helyett három órán keresztül nyerhet betekintést az emberi létezés lényegébe?

Peter Sloterdijket csodáltam – és ezt ritkán mondom valakiről. Csodáltam azt a módot, ahogy önmagát és a filozófiáját végső dogmává emelte, ahogy intellektuális tekintélyt sugárzott, anélkül, hogy a szellemi elnyomás érzése felmerülhetett volna. Amikor Sloterdijk a maga lehengerlő módján monologizált, nem volt szüksége Powerpoint-prezentációra, sem headsetre, sem mesterkéltné színvonalra. Ez az ember nem hiába számított a filozófiai szcéná szupersztárjának. Pusztán a szavaival hipnotizált, minden gesztus nélkül, olyan előadói stílussal, amely a tudomány eszköze és költészet volt egyszerre. Néha három órán keresztül állt mozdulatlanul a szónoki emelvény mögött, heves gesztusok, hangos felkiáltások nélkül, filozófiai pátoz nélkül, és ennek ellenére sem akadhatott a teremben egyetlen ember sem, aki akár egy percig is unatkozott volna. Így nézett ki a totális hierarchia, a totális hatalom.

Megbabonázva csüggtünk az ajkain, és szívtuk be minden egyes szavát, mintha maga a Messiás tanítana személyesen. Senki sem mert ellentmondani neki. Az alapelv így szólt: semmi kérdés, semmi emberi kapcsolat, semmi ellenvetés. Így nézett ki az én keddi Sloterdijkem. Látszólag beképzeltség nélkül volt ironikusan távolságtartó, folyamatosan incselkedett a nagy mesterekkel, zsonglörködött a szabad gondolatmenetekkel és asszociációkkal, melyekben minden tézis és ellenvetés szinte játékosan sűrűsödött egzisztenciális analízissé.

Mennyire dörsölt volt ez a fickó! Természetesen szánt szándékkal tette filozófiai előadását az esti órákra. A leszálló este sötétje, a kihalt előcsarnok, amely a nappal tizenkét

órájában tele volt loholó fiatalokkal, mindez tökéletes táptalaj volt szakrális előadásaihoz, jobban mondván igehirdetéseihez. A többi professzorral ellentétben Sloterdijk nem mocskolta be magát a magasröptű szaknyelvvél, sokkal szívesebben használt közérthető stílust, amely némelyekben olykor derűtséget keltett.

„Mily költői”, mondták a hallgatók egymásnak. „Szinte már líra.”

Az én intellektuális főpapom az élet értelmét kereső háziasszonyoktól a kérges szívű kollégáig mindenkinek meg tudott felelni. Én ezt szerettem, ezért aztán a háttérbe szorítottam művészi ambícióimat, és a filozófiához szegődtem, hogy megírjam a disszertációm. Természetesen Sloterdijknél, aki a Képzőművészeti Akadémia médiaelmélet- és kulturfilozófia-professzora volt. Ez volt az egyetlen esélyem. Elvégre Sloterdijk éppen azt a fajta filozófiát űzte, amelyet én a jövőre nézve előírtam magamnak. Nem a klasszikus-tudományos megközelítés, sem nem merev ragaszkodás az egyes iskolákhoz. Helyette szabad, autonóm kritika, és a nyelv egészen új, a művészetre koncentrálnak megközelítése. Egy remekbe szabott tudományt akartam elsajátítani. Attól az embertől, aki a legjobb volt benne.

Lelkedésemmel nem álltam egyedül. Megátalkodott öregdiákok húsz szemeszterrel, elvarázsolt filozófuskák, önjelölt értelmiségiek, ezotériarajongók, élemedett korú egyetemi zárandokok, tudomány iránt érdeklődő nyugdíjasok, intézeti alkalmazottak, irodalomárok, újságírók zárandokoltak Sloterdijk esti előadásaira, hogy egy személyes darabkát hozzanak el az ő univerzális igazságából. A látványosságban az volt a szép, hogy senki sem tehetett fel kérdést, nem úgy, mint más előadásokon. A kérdés úgyszólván nemkívánatos volt. Ezt természetesen Sloterdijk sosem mondta ki. Egy ilyen tiltást még ő sem engedhetett meg magának. Többnyire nem is akadt semmi, ami indokoltá tett volna valami konkrét kérdést. Minden előadás ismeretlen terep volt, amelyen az előadó színleg bizonytalanul tapogatózott. A rögtönzés feloldozta a kérdőre vonhatóság alól, és nyilvánvaló szónoki tehetsége bebetonozta kétségbevonhatatlan dominanciaigényét.

Hogy Sloterdijk ilyen tömegsikerré vált, annak számomra persze hátrányai is voltak. Egyrészt az előadás kezdete előtt egy órával már az előadóteremben kellett lennem, hogy helyet foglaljak magamnak. Másrészt meg frusztráció és harag töltött el, hogy nem az egyedüli vagyok egy dologban. Ezt a problémát megoldottam, amennyiben a kapcsolatokat Sloterdijkkel tanár–diák kapcsolatból két mester közötti kommunikációvá értelmeztem át. Végül már mesterszakos voltam filozófiából, példás, színjelenes átlaggal, részletes ismeretekkel szakterületem különböző iskoláiról. Hegel, Kant, Heidegger, egy sem okozott gondot. Ebben állt Sloterdijk egyetlen gyengesége. Ezt már az első előadások egyikén megállapítottam. Amikor virtuóz kijelentés-filozófiájának keretein belül saját gondolati útját követte, kivonta magát minden objektív vita alól. Utazásának kiindulópontját mindazonáltal létező kijelentések alkották. Ezek nagy részét belső merevlemezemen részletesen eltároltam. Itt tudtam őt nyakon csípni. E megalázottság révén előbb vagy utóbb el kellett ismernie kiváltságos státuszom. Volt egy tervem arra is, hogyan kelthetnék feltűnést. Erre akkor került sor, amikor Sloterdijk „belső körébe”, a silány diáknémetséggel „Szakdolgozati”-nak nevezett szemináriumra szándékoztam bejutni.

Most már csak az ülőhelyprobléma volt hátra. Ez ügyben nem jutott eszembe semmilyen rendkívüli megoldás, olyan korán mentem tehát, ahogy csak lehetett. Különösen azon az estén, amely nem egy átlagos esti előadásnak ígérkezett. Első beszámolómat készültem megtartani. Ez nem keverendő össze a kiselőadással. Kiselőadást névtelen személyi számok tartanak, és az akadémiai hétköznapokban éppen annyi jelentősége van, mint amikor a portás elfingja magát a főkapunál. A Beszámoló ellenben a sloterdijki oktatási rendszer-kozmoszban kíméletlen szelekciós folyamat volt. Csak az kapott esélyt, hogy bekerüljön a „belső körbe”, aki az összevissza locsogó hobbifilozófusok sűrű masszájából előfúrta magát. Számomra nem fért hozzá kétség: a „belső körhöz” tartozom.

Beszámolómban Hermann Schmitz klasszikusát kellett tárgyalnom: „Adolf Hitler a történelemben”. Kiváló lehetőség volt arra, hogy hősmet, Sloterdijket meggyőzzem, és az egész álságos intellektuális csőcselék helyre tegyem.

Hevesen téptem fel az egyetemi épület kapuját, és a főlépcsőhöz siettem. Biztonság kedvéért majd egy órával korábban érkeztem, pillantásom mégis az első ismerős alakokat kutatta, akik, mint az éhes hiénák, az első sor ülőhelyeire lestek.

Ahogy a megfelelő emeletre értem, és befordultam a folyosón, már messziről észrevettem Zinkmann-t. Ő volt Sloterdijk jobb keze, hivatalosan „Egyetemi tanársegéd”, és mint ilyen, semmi több, mint egy mokány kis ajtónálló, különösebb filozófiai tehetség nélkül. Sloterdijk ezt a jókötésű, szellemtelen embert arra használta, hogy az oktatási intézet előcsarnokába törekvő tömegből néhány figurát kihalásszon, és megakadályozza a bejutásukat. Semmiféle logikát nem lehetett felismerni ebben az eljárásban. Egy éjszakai mulatóban az ember legalább tudja, hogy az öltözéke alapján ítélik meg, de itt, a filozófia kultuszhelyén a bebocsáttatás szempontjai homályban maradtak. Leginkább úgy értelmeztem, hogy az ilyen játékok a kompozíció fontos építőkövei. Az embereknek egyszerűen meg kell érteni, hogy minden és mindenki lecserélhető, az egyetlen Sloterdijket kivéve.

Néhány szellemes kijelentéssel már sikerült valamiféle törzshelygaranciát kiügyeskednem. Minthogy aznap beszámolót kellett tartanom, magától értetődően eszembe se jutott, hogy ez a törzshely meginoghat. Ezért aztán közönyösen viselkedtem Zinkmannal. Még csak nem is köszöntem, egyszerűen el akartam menni mellette.

– Nocsak, nocsak...! – a hangnem barátságatlan volt. Kövér kezét a szemközti ajtófélfának vetette.

Te análszadista féregnyúlvány, gondoltam. De inkább ezt mondtam.

– Hello, Zinkmann Úr! Illigen. Én tartom ma a beszámolót.

– Hallottam – válaszolta.

Akkor minek kérdezel tőlem hülyeségeket, gondoltam.

– Ezek szerint bemehetek? – kérdeztem.

Zinkmann eljátszotta, hogy harciasan a szemembe néz, mintha egész napos Sloterdijk-hasonmás-programot edzett volna végig a tükör előtt.

Még gyakorolnod kell, gondoltam. Röhejesen nézel ki, te idióta.

A szitkozódásom mintha telepatikusán célba ért volna, Zinkmann megforgatta a szemét, aztán szótlanul elvette a kezét.

Gondolatban szívesen folytattam volna tovább Zinkmann intellektuális fikázását, de még fel akartam egy kicsit készülni. Regényes tervet szőttem. Három órán át fogok beszélni vessző és pont nélkül. Ez a beszámoló lesz a belépőm az NB1-be, a „belső körbe”.

Mialatt a könyvet lapozgattam, és az utolsó jegyzeteket készítettem, a terem az utolsó székig megtelt. Egy átlagos előadáson a professzor belépése előtt mindig elképesztő lárma uralkodik. Az emberek fecsegnek, nevetgélnek, egyetemi anekdotákat cserélnek. Sloterdijknél ez másképpen volt. Minden, még az ostoba várakozás is az előadó megérkezéséig jelentőségteljes, szellemdús és elmélyült kellett legyen.

Zinkmann nyugtalan viselkedéséből sejtettem, hogy a mester közeledik. Legbelül arra számítottam, hogy a tanársegéd mély meghajlása egy seggcsókkal ér véget. Röhögnöm kellett. Idegenkedő pillantások mindenfelől. Hál’ istennek épp ebben a pillanatban csörtetett be mindannyiunk Idolja az előadóterembe, különben szégyenszemre kikergettek volna Sloterdijk diplomából. Már megint rám jött a röhögőgörcs. Egyrészt azért, mert mint mindig, hihetetlenül felvilágosodottnak és ironikusnak tartottam magam, másrészt, mert Sloterdijk az ő hű Zinkmannján jeges közönnyel nézett keresztül. Emaz áhítatosan becsukta az ajtót, s közben elfordította az arcát az auditoriumtól.

Sloterdijk az előadói emelvény mögött foglalt helyet. Kezével belekapaszkodott a pult két oldaldeszkájába, enyhén előredőlt, tekintete szórakozottan vándorolt a széksorokon. Hallgatott. A haját balról jobbra fésülve hordta – ez a fésülési mód is összekötött kettőnket. Rövid pillantást vetett egy hanyagul félretolt cetlire, aztán megszólalt.

– Igen tisztelt hölgyeim és uraim, rendkívül örülök, hogy ilyen nagy számban jelentek meg a mai előadáson.

Eme üdvözlő szavaknál elnevette magát, tudva – s ezt mindenki észre is vette –, hogy a megjelentek nagy száma miatti hálálkodás pusztá mórrikálás volt. Ezután körülményes, direkt félszeg, s ezért amolyan hűdetermészetes bevezető következett, amellyel az elkövetkező három órát vázolta. Sloterdijk nyilvánvalóan megsejtette regényes tervemet, mivel Epikuroszt idézte.

„Aki emberek előtt beszél, gondoljon arra, hogy ugyannyiból jön ki egy rövid és egy hosszú beszéd is.”

Ezt a pimasz megjegyzést vissza kellett utasítani. Előtte azonban még Susanne leégetését is végig kellett szenvednem, aki odáig volt Sloterdijkért, és mindent megtett, hogy észre vetesse magát vele. Tökéletes tudatlansággal tákolt össze valami hajmeresztő gondolatmenetet, ami állítólag a legutóbbi előadás után jutott eszébe. Annak a reménytelenül szerelmes teremtnak tűnt, aki szándékosan választ kerülőutat, hogy imádjattal mintegy véletlenül találkozzon, s akin aztán kíméletlenül, megalázóan keresztülnéznek.

Sloterdijk nem okozott meglepetést. Félbeszakította Susanne zavaros szózuhatagát.

– Idézzon, legyen szíves, Nietzsche *Csak bolond! Csak költő !-jéből!* – és kifejeztelen arccal nézett ki az ablakon.

Susanne láthatóan halálos zavarban összeszedte utolsó erejét, és reszkető hangon belekezdett.

– „*Csak bolond! Csak költő! Csak cifrán beszél, bolond álarcból szól cifra szava...*” – elakadt.

– Tovább – szólott Sloterdijk.

– „...*hazug szóhidakon járkaál ide-oda, hazugság-szívárványon, hamis egek közt kóborol ólálkodva...*” – próbált ismét kiszállni Susanne.

– Tovább nem tudja idézni? – kérdezte Sloterdijk. A hangja tele volt megvetéssel.

Susanne folytatta a vesszőfutást, és hisztérikusan hebegte a költemény utolsó sorait, anélkül, hogy Sloterdijktől akárcsak egyetlen pillantást besepert volna.

– „...*elégve s szomjuhozva: – emlékszel, emlékszel még forró szívem, mint szomjuhoztaál akkor? – Hogy minden igazság száműzöttje legyenek! Csak bolond! Csak költő !...*” – Susanne lelkeg összeroppant, és már csak a porhüvelyé várt imádjattától valami elismerő reakciót.

Sloterdijktől azonban csak egy rövid pillantásra futotta, amely minden megvetését kifejezte e talpnyaló színjáték iránt. Érted már, miért éppen ezt a költeményt mantrázattam el veled...? – sugallta az arckifejezése. Persze hogy nem érted, hibbant nő. Szótlanul fordult el tőle. Rám nézett.

– Illigen úr egy előadással készül ma bennünket megtisztelni.

Hogy a beszámolómat már előre megtiszteltetésnek nevezte, megemelte az önbizalmamat.

– Előadásról nincs éppen szó. Inkább monológnak nevezném.

Megpróbáltam a mondandómat ironikus hangsúllyal tálalni, elvégre nem akartam beképzeltnek tűnni.

Sloterdijk minden érzem nélkül nézett rám hoszszúkás szemüveglencséje mögül.

– Olvas néha Sartre-ot? – kérdezte.

– Természetesen. „Gondjaink nagy része alaptalan félelmekből áll.” Ez a kedvenc idézetem tőle.

Ez a keresztihivatkozás hatásos hadüzenetnek tűnt.

– Akarja hallani az én kedvenc idézetem, Illigen úr?

Nem várta meg a választom.

– „Gőgtől megittasult, áttetsző semmi vagyok. Ezért akarom uralni a világot.”

Egyet meg kell hagyni: Sloterdijk sose maradt adós a gyors ripozztal. De az ilyen filozófiai farokméregetésektől sosem féltem. Maximum felvilányoztak. Így hát magabiztosan léptem az előadói emelvényhez, és belekezdtem életem monológjába.

A 6-os számú passió

Ott voltam tehát az úgynevezett „belső körben”, azok között az emberek között, akikről Sloterdijk úgy gondolta, hogy több van bennük az átlagos előadás-látogatóknál. Az „Adolf Hitler a történelemben” tárgykörében tartott előadásommal sikerült jegyet váltanom a hallgatók élcsapatába. Az érzést sose fogom elfelejteni. Dugig telt előadóterem, én az előadópuhánál, s a Mester, aki a tanítványára figyel. Három óra kivételezett állapot. Érzem, ahogy megfertőz az előadás szelleme; mintha Sloterdijk hatalma ragályos lenne, s az előadópuhát volna a fertőzés góca. Kis szerepcserénk azért is hatott tökéletesen illúziósnak, mivel Sloterdijk egyetlenegyszer sem vágott a szavamba. Velem ellentétben Sloterdijkben nem volt meg az a szemtelenség, hogy az előadói pozíció kategorikus imperatívuszát okostojás beszólásokkal rombolja. A Titánok harcában, amelyet magam indítottam azért, hogy a tüzet elvigyem az emberek közé, megnyertem az első csatát. A célterületen ott várt a bebocsátatás a „belső körbe”. Rögtön a beszámolómat követően megnyíltak a kapuk.

– Illigen úr, Ön jeles tehetség. Tanúja voltam, ahogy a filozófiai energia fellángol önben, s ez az egész hallgatóságot lenyűgözte.

– Köszönöm szépen – mondtam.

– Ne nekem köszönje. Saját magának tartozik hálával. Szinte hihetetlen mennyiségű kihasználatlan intellektuális energiát látok nap mint nap. Akár azt is gondolhatnám, hogy az egyetemi üzem egy kíméletlen gépezet, amely megtöri a hallgatók ambícióit. Az, hogy ön ellenszegült, Illigen úr, örömmel tölt el, s Önt a Szellem szövetségesévé teszi. Remélem, hogy a gondolatait a szakdolgozati szemináriumon tovább mélyíthetjük.

Ezúttal lemondtam az alázatos köszönetnyilvánításról, helyette illedelmesen odabiccintettem Sloterdijknek. A „belső kör” keretében bőven lesz még időnk, hogy kölcsönös nagybecsülésünknek kifejezést adjunk.

Nem több, mint tíz embernek sikerült a 2006-os őszi félév Szakdolgozati szemináriumába, e szinte szakrális területbe bekerülnie. Mi, kiválasztottak mindig félkörben ültünk, mely Sloterdijk asztala mint központi tengely köré szerveződött. A fiatal égitestek az ő napja körül keringtek. Eladdig ismeretlen intenzitással vetettük magunkat a filozófiai tézisek értelmezésébe és továbbfejlesztésébe. Ezen a területen Sloterdijk teljesen új szempontokra mutatott rá. Hovatovább ő volt az ideális tanítómester, aki semmi kétséget nem hagy saját uralkodói pozícióját illetően. Töretlen lendülettel vetette be nyelvi képességeit, mellyel egy filozófiai mozgalom élére került. Egy dolog egész biztosan új volt. Az áthidalhatatlan emberi távolság, amely Sloterdijkból az előadásra áradt, most határozottan szelektív figyelemmel szelődött, melyből néhány kiváltságot részeltetett. Ismét eljött a kiválasztás pillanata. Mi tízen kis filozófiai elitet alkottunk, ebben a tanítónk nem hagyott kételyt. Ennek ellenére ebben a kis körben is megvoltak a rangkülönbségek. Az ember vagy egyszerűen okos volt, és ennyi, de törekedhetett arra is, hogy Sloterdijk bizalmasa legyen.

Számomra nem volt kérdés, hogy a második lehetőséget veszem célba. Ennek megfelelően láttam neki a dolognak. Mind a párhuzamosan futó előadásra, mind pedig a szemináriumon folyamatosan és fesztelenül álláspontokat és teóriákat fejtettem.

A stratégia természetesen kockázatos volt. Lényegében állandó zavaró tényezővé váltam Sloterdijk hipnotikus filozófiai kozmoszában. A stratégia mégis bejött. Az egyébként oly diszkurzusallergiás professzor növekvő érdeklődést mutatott irányomban, az okvetetlenkedő tanítvány iránt. Rájöttem, hogy Sloterdijk nyilvánvalóan informálódott felőlem. Egyik napról

a másakra egyre gyakrabban titkos célzásokat tett nekem... Az előadáson az élethelyzetemre célozgatott, a szemináriumon olyan gondolatokat analizált, amelyeket én valamilyen más kontextusban említettem, sőt, ha határozottan elvárt tőlem egy reakciót, direkt szemkontaktust kezdeményezett.

A szerzeteseket egy alkalommal „Athleta Christi”-nek nevezte, s közben jellegzetes szemüvegének vastag üvege mögül rám bámult. Kérdő pillantással nyugtáztam a kihívást. A professzor azonban nem tágított, és moccanatlanul hipnotizálta tovább kombiációs készségemet.

Akkor megértettem. A nagybátyám gyerekkoromban, mivel kitűnő úszó voltam, „szuperatlétának” nevezett. A keresztény atlétákra történt célzással nyilván valamilyen személyes hidat kíván verni közénk. Bólintottam, hogy megértettem. Ez nyilván tetszett neki, mivel elégedetten elfordította a fejét, és folytatta az előadást.

Honnan ismerhet Sloterdijk történeteket a gyerekkoromból, hogy így mer célozgatni? A családom a száz kilométerre eső Voralbergben lakott, és semmi dolga nem volt a filozófiával. „Sloterdijket” valószínűleg vodkamárkának vagy holland sajtüzemnek hitték volna. A személyes kapcsolatok vagy közös ismerősök léte szinte kizárt. Mégis milyen forrásból származhatott az információ Mathias Illigenről, a szuperatlétáról?

Képtelen voltam megmagyarázni magamnak. Főleg, hogy a kapcsolatunk kizárólag a tantermekben töltött időre korlátozódott. Azon kívül egyetlen szót sem váltottunk. Ennek ellenére ez

az ember nyilvánvalóan olyan dolgokat tudott rólam, amelyeket sosem vertem nagydobra.

A bizonytalanság jobban gyötört, mint ahogy be merem vallani. Elhatároztam, hogy végére járok a dolognak. Sloterdijket egy szemináriumon provokálhatnám. Nem feszítőruddal, finomabb módon.

– Professzor Úr, lenne egy kérdésem. Már régóta foglalkoztat az igazság fogalma. Hogy mennyiben képes a gondolkodásunk és a világban-benne-lét ezt napvilágra hozni. Most valahogy zsákutcába jutottam. Minden csapásirány autodidakta kísérletezésnek bizonyul, kiábrándító végeredménnyel.

Tisztázó erejű választ vártam tőle. Sloterdijk garantáltan megértette, mire megy ki a játék. Lesütötte a szemét, oldalt billentette a fejét, és egy olyan mondat hagyta el a száját, amitől libabőrös lett a hátam.

„A tudás, Illigen Úr, a valósághoz képest szükségképpen lemaradásban van.” Elégedetten kuncogott. „Sőt, úgy is mondhatnánk, elvből késve érkezik.” Ritkán égettek le ilyen virtuózan.

Sloterdijk jelentéssel terhes válasza táptalajt biztosított a további spekulációkhoz. Érdeklem Sloterdijket, s az érdeklődését ilyen kis játékokba burkolta. A titokzatos hókuszpókusz ellenére biztos voltam abban, hogy a személyes célzások valamilyen kézzelfogható kapcsolaton alapulnak. Valószínűleg egy olyan személyről lehet szó, aki az én családomat és Sloterdijkét is ismeri, s ezt a véletlent kihasználva elkövetett néhány indiszkréciót. Na, de mi a jelentősége ezeknek az orvul szerzett információknak? Képtelen voltam Sloterdijk motivációit listázni. Hivatalos utódot lát bennem, vagy talán potenciális fenyegetést? A szellemtelen Zinkmann akarja velem lecserelni? Az egész csak pszichológiai játék volt, hogy próbára tegyen? Csak egyvalamihez nem fért kétség. Hogy megállom a helyem, mindegy, milyen kihívásról van szó ebben a tudatalatti kommunikációs folyamatban.

Persze egyszerűen meg is kérdezhettem volna Sloterdijket.

„Professzor úr, mért gyűjt rólam információkat a hátam mögött? Valami titkolnivalója van? Zseninek tart, vagy egyszerűen csak idegesítem magát? Mért nem mondja egyszerűen az arcomba? Mért mindig csak rejtvényekben? Mért vetett rám megvető pillantást, amikor a minap a szemináriumon Red Bullt ittam? Ön is érzi ezeket a rezgéseket? Mi a baja a rózsaszín pólómmal, hogy a múltkor egész előadás alatt azt bámulta?

Egy belső hang azt súgta, hogy egy ilyen offenzíva rögtön a játék végét jelentené. Sloterdijk semmit sem tett számítás nélkül, és sosem mondott ki semmit egyenesen. Így ennek a játéknak is valami mélyebb értelme kellett legyen. Furcsa módon egyre közelebb kerültünk egymáshoz. Csakhogy ez a közelség nem kötődhetett semmilyen racionális kritériumhoz.

A doktori értekezésem témáját már kieszeltem. A „Posztkibernetikus scriptum” címet fogja viselni, és az Idill fogalmát tárgyalja nyelvfilozófiai szempontból. Megírtam a szűk-séges tervezetet, és közvetlenül Sloterdijknek küldtem el, abban a biztos reményben, hogy a professzor a közeli napokban válaszolni fog. Semmi sem történt. S ami még rosszabb, nem csak a válasszal váratott magára, a célzásai és utalásai is egyre fogyatkoztak. Az volt az érzésem, hogy fokozatosan eltűnök a radarjáról, s ezt az állapotot így képtelen voltam elviselni.

Elemeztem a helyzetet, és rájöttem, hogy olyan voltam, mint egy leépített szerelmes, aki nálánál sokkalta idősebb szeretőjének rutinos udvarlását túl korán viszonzta. Most olcsó nőcskeként tengetem az életem, könnyen kapható vagyok, és könnyen el is dobhatnak. De azért még volt néhány tartalék manőverem.

Másnap megkerestem az interneten Boris Groys e-mailcímét, aki a karlsruhei Képzőművészeti Főiskola művészettörténet, filozófia és médiaelmélet-professzora volt, és elküldtem neki a tervezetem egy negyvenoldalas összefoglaló kíséretében.

Ez majd hatni fog. Mit képzelsz magáról ez a Sloterdijk? Tényleg azt gondolta, hogy birtokolhat engem? Hogy én nem nézek se jobbra, se balra, hanem mindig csak nyílegyenesen az emelvényre meredek, amelyen monologizál? Talán Susanne-nek hívnak? Parancsóra idézem Nietzschét? Úgy viselkedek, mint egy idomított kutya?

Tisztel Groys professzor!

Bécs, és főleg az itteni Filozófiai Intézet túl szűkké vált számomra. Ezért szeretném önnek megmutatni „posztkibernetikus scriptum”-om. Volna-e kedve ebben a projektben szakdolgozati témavezetőként közreműködni?

*Tisztelettel és nagyrabecsüléssel
Mathias Illigen*

Lendülettel mozdulattal nyomtam le az enter gombot, és elküldtem az e-mailt. Utána felszabadultnak és könnyűnek éreztem magam.

Már másnap, egy keddi napon megbántam a félrelépésemet. Sloterdijk előadásán ültem, és rájöttem, hogy mindent tud. Akárcsak a disszertáció témavázlata körüli huzavona előtt, az előadás nagy része megint rám vonatkozott. Persze rendkívül finom és óvatosan fogalmazott célzások hangzottak el, azonban egyértelműen valamennyit nekem címezte.

„Titánok közelgő harcának körvonalait ismerhetjük fel itt”, harsogta egy előadás alkalmával az előadóban. Mélyen a szemembe nézett, s amint belekezdett a következő tananyagba, elöntött a ideg verejtek. „Az erkölcs a jövőben visszafordulást és csökkenést jelent majd a gyarapodás helyett, önfelszabadítás helyett önkorlátozást, és önmegtartóztatást”, és ezen a ponton jelentőségteljes szünetet tartott, „robbanás helyett”.

Sloterdijk merőben új oldaláról mutatkozott be. A korábbi napok szemhunyorító harcmodora könnyes alaphangulattá szelídült. A szintiszta agresszió és a határtalan elragadtatás között ingadozott. Emellett érezte velem, hogy a Groyszal kapcsolatos akciómról tudomása van, és szinte megbocsáthatatlan árulásnak tartja.

A tekintete azt mondta: én megbíztam benned, felvettelek a legbelsőbb körömbe, és te elárulsz engem egy karlsruhei magamutogatóval. Jó, egy kicsit eljátszottam veled, de sose csaptalak volna be úgy, ahogyan te tetted. Mért gondolod, hogy megvárattalak? Csak azért, mert behatóan akartam foglalkozni a téziseiddel, mert a tehetségedhez méltóan kellett foglalkoznom veled, mert tényleg azt hittem, hogy valami különlegesre vagy hivatott?

Szúrás éreztem a szívemben. Mért hagytam magam Groyszal belerángatni ebbe a flörtbe? Átkoztam magam. Sloterdijk csak évódni akart egy kicsit, én meg egy egész háborút csináltam belőle.

Sloterdijk az elkövetkező napokban sem szállt le rólam. Az előadáson és a szemináriumon is nonverbális, rejtjelezett párbeszédbe rángatott bele, mely egyre inkább felőrölt. Ez a fickó, amit csak tud rólam, rögtön ellenem fordítja. Sejtendem kellett volna, hogy Groys rögtön értesítette Sloterdijket. Most viselhetem hűtlenségem következményeit.

De azért tartottam magam, és nem hagytam, hogy akár a támadókedv, akár a végzetes letargia erőt vegyen rajtam. Sloterdijk rejtett szemrehányásai és támadásai egyszerűen lepattantak rólam, és kitartásom végül meghozta a gyümölcsét. Interakciónk az egyetemen egyre lankadt, és végül megtörtént a felfoghatatlan. Sloterdijk levelet írt.

Kedves Mathias Illigen,

bocsásson meg a késedelmes válaszáért, az irodám csak tegnap kézbesítette számomra a disszertációtervezetét. Boldogabb lennék, ha már sokkal korábban válaszolhattam volna Önnek. Gondolatai és szavai mélyen felkavartak, Ön ismét felnyitotta rá a szemem, hogy az értelmiségi létforma mindig szellemi határsértést jelent. Nem akarom túlragozni a dolgot, de már most valami lelki rokonságot érzek közöttünk. A disszertációtervezete okos, ígéretes, nagy reményekre ad okot, és ezért szívesen gondoznám, már amennyiben a gondozás a helyes kifejezés arra, ha az ember egy olyan tehetséget kísér figyelemmel, mint Ön. A levelében arról az erőről is írt, amelyet a barátnőjéhez fűződő kapcsolatából merít. Éppen nekünk, akik oly gyakran lebegünk más szférákban, van igazán szükségünk támaszra, biztonságra, biztos talajra. Azt is pontosan értem, mit ért azon, hogy meg kell adnia magának a kellő időt, s csak biztosítani tudom, hogy ez valóban fontos. Akkor tudja csak megvalósítani, ha mindenekeelőtt megfelelő szövetségeket választ. Nagyon köszönöm a levelét, a tervezetet és a bizalmat. Volna-e kedve engem és a családom meglátogatni valamikor Dél-Franciaországban? A közös beszélgetés jót tenne nekünk.

*Szeretettel
Peter Sloterdijk*

A megfelelő szövetségek. Lelki rokonok. Te jó isten, ez a fickó még hibbantabb, mint eredetileg gondoltam. Természetesen az új levelezőtársamat egy kis indiszkrécióval elkotytyantottam egy kolleganőnek. Amint a többiek tudomást szereztek a levélről, féltékeny zavarodottság lett úrrá. Különösen Zinkmann tűnt letörtnek, és attól kezdve került engem.

Ettől a kis győzelemtől megtáltosodtam. Nyilvánvalóan vagyok olyan jó, hogy Sloterdijk meg tudja bocsátani a kis félrelépésemet Groyszal, sőt, meg is kell, hogy bocsássa. Csak egyvalami hökkentett meg. A karlsruhei professzor nem válaszolt. Sloterdijk valószínűleg eget-földet megmozgatott, hogy Groyst távol tartsa tőlem, ezzel nyugtattam magam. Aztán megint kétségek közé süppedtem.

Ebben az ihletett időszakban éreztem először erőt arra, hogy a szövegeimből összeszedjek néhányat, és felvegyem egy stúdióban. Az egészhet nehéz volt kategorizálni. Filozófiai líra vagy lírai filozófia, vagy egyszerűen csak filozófiai koncept? Egyre megy, melyik skatulya. Ezt a kijelentés-filozófiából és Sloterdijk freestyle-interpretációiból tanultam. Művészileg kellett kifejeznem magam, mert elviselhetetlen nyomás hajtott, mely óráról órára lüktetett bennem, s amellyel úgy próbáltam szembeállni, hogy a bensőmet kifordítottam. A cd-re tehát olyan szóáradatokat pakoltam fel, mint a *Darwini majom*, *Leizzadt Auschwitz*, *Vért a hóra*, *Európaraszt*. Az egésznek a prózai – már csak ilyen vagyok – „6-os

számú passió, válogatott tabutörések” címet adtam. A szerzői álnevet használtam. Szöveg, produkció, grafika: Anikan Illigen.

Röviddel az után, hogy cd-m első példányait biztonságba helyeztem odahaza, Sloterdijk egy állásajánlattal lepett meg. Egy esszét szeretne tőlem Giorgio Agamben „*Profanizációk*” c. könyvéről, jól sikerült Hitler-előadásom stílusában. Megvásároltam a vékony Suhrkamp kötetet, és azt hittem, káprázik a szemem.

Az emlékezethez való viszony, játék és vallás, az erőviszonyok átvitele istenről az emberre, a szakrális, a szent, a rituális. A „*Profanizációk*” kizárólag olyan témákat tartalmazott, amelyeket épp akkor dolgoztam fel a „*6-os számú passió*”-ban. Sloterdijk iránti csodálatom néhány szempillantás alatt szintiszta gyűlöletbe csapott át. Ez a gazember megszerezte valahogy a cd-met a nyomdából. Más lehetőség nincs. Maximum az, hogy betört hozzám. Nem akartam tovább belegondolni.

Te hatalomőrült elmebeteg, gondoltam, hát játszani akarsz? Jó, hát játszunk! Még ugyanazon a napon kitöröltem a saját nevem és Sloterdijkét a levélből, amely néhány nappal korábban még a világot jelentette számomra. ■ ■ ■

Péterfy Gergely fordítása

A bregenzi születésű, 34 éves **Mathias Illigen**, aki polgári, katolikus nevelésben részesült, 2007-ben egy vasalóval agyonverte az apját, mert az a kényszerképzete támadt, hogy csak így akadályozhat meg egy kolosszális sátánista-náci világ-összeesküvést. Filozófiát, etikát és művészettörténetet tanult a Bécsi Egyetemen. Peter Sloterdijk előadásait hallgatva az a benyomása támadt, hogy a professzor titkos jelzéseket ad neki. Az utcán félni kezdett a sötét ruhát viselő emberektől, a fehérekben viszont angyalokat látott. Egészen a római pápáig ment, hogy megakadályozza a kibontakozóban lévő világ-összeesküvést. Végül ráébredt, hogy a szálakat a háttérből az apja irányítja. Letartóztatása után paranoid skizofréniát állapítottak meg nála, kényszergyógykezeltetésre ítélték, négy év után gyógyultan távozhatott. Könyvében – melyet tényregénynek nevez –, betegsége és gyógyulása történetét beszél el, mint mondja, elsősorban azért, hogy visszanyerje felette a hatalmát.

Péterfy Gergely (Budapest, 1966): író, irodalomtörténész, egyetemi tanár, szerkesztő-műsorvezető. Legutóbbi kötete: *Halál Budán* (Kalligram, 2008).